

Socialministeriets informationsmøde om småbørns sprog

- Fra sprogvurdering til pædagogisk praksis

Tidspunkt	10. og 11. november 2010
Konferencested	Hotel Comwell Kolding, Skovbrynet 1, 6000 Kolding
Overnatning	Hotel Comwell Kolding eller First Hotel Kolding, Banegårdspladsen 7, 6000 Kolding
Deltagere	Beslutningstagere/områdeledere/distriktsledere, nøglepersoner indenfor arbejdet med småbørns sprog f.eks. sprogvejledere/sprogpædagoger/pædagogiske konsulenter, pædagogisk personale, der udfører sprogvurderinger og tilrettelægger sprogtilbud til børn i daginstitutionerne
Kursusafgift	2.975,- kr. inkl. overnatning / 2.275,- kr. ekskl. overnatning
Max. deltagerantal	500 deltagere
Kursusledelse	Fuldmægtig Louise Schmidt Rasch, Socialministeriet Pædagogisk Konsulent Kitte Søndergård Kristensen, VIA University College
Tilmelding	Tilmelding kan ske via: www.viauc.dk/konferencer
Tilmeldingsfrist	1. september 2010
Yderligere oplysninger	kan fås ved henvendelse til VIA University College, Susanne Kaae, ska@viauc.dk eller på tlf. 87 55 18 74.
Informationsbrev	ca. 14 dage før informationsmødet udsendes informationsbrev med praktiske oplysninger, deltagerliste mm.

Program mv. kan ses på

www.viauc.dk/konferencer/Informationsmøde om småbørns sprog

www.sm.dk/sociale områder/dagtilbudsområdet/Informationsmøde om småbørns sprog – fra sprogvurdering til pædagogisk praksis

**Program
for
Socialministeriets informationsmøde om småbørns sprog**

- Fra sprogvurdering til pædagogisk praksis

**10. - 11. november 2010
Hotel Comwell Kolding**

Onsdag den 10. november 2010

Kl. 10.30 – 11.00 Indskrivning samt kaffe, the og rundstykker

Kl. 11.00 – 11.15 Velkomst og orientering fra Socialministeriet
v/ Charlotte Søderlund, Socialministeriet

Ny lovgivning om sprogvurdering og sprogstimulering af et- og tosprogede børn. Orientering om den nye efteruddannelsespakke til pædagogisk personale i dagtilbud og nøglepersoner, der arbejder med småbørns sprog samt forskningsprojektet i børns sprog.

Kl. 11.15 – 12.00 Børns sprog i daginstitutioner
v/ Socialminister Benedikte Kiær

Kl. 12.00 – 12.15 Pause

Kl. 12.15 – 13.00 Børns sprogtilegnelse i pædagoguddannelsen/efteruddannelsen
v/ Peter Mikkelsen, leder af Afdelingen for udvikling og anvendt forskning, Professionshøjskolen UCC

Det har altid været en vigtig opgave for pædagoger at støtte børns tilegnelse af sprog. Det er dog ikke entydigt, hvad det vil sige at støtte børns tilegnelse af sprog, og hvilke kompetencer pædagoger skal have for at kunne yde denne støtte i daginstitutionerne. I oplægget vil der være eksempler på, hvordan der i pædagoguddannelsen og gennem efteruddannelse arbejdes med at styrke pædagogers viden og kompetencer i forhold til at støtte børns tilegnelse af sprog.

Kl. 13.00 – 14.30 Frokost

Kl. 14.30 – 15.30 Fra sprogvurdering til sprogindsats i daginstitutionerne – hvordan bliver arbejdet tilrettelagt?
v/ Nanna Lindeberg, specialkonsulent EVA

Hvordan organiserer kommunerne arbejdet med sprogvurderinger og opfølgende sprogindsatser for treårige? Hvordan folder arbejdet med de opfølgende sprogindsatser sig ud i daginstitutionerne? Er der forhold, der ser ud til at have betydning for en succesfuld gennemførelse af sprogarbejdet i daginstitutionerne? Og hvordan oplever børn det at blive sprogvurderet? Disse spørgsmål behandles i oplægget, der præsenterer resultater fra undersøgelser, som Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har gennemført.

Kl. 15.30 – 16.00

Pause

Kl. 16.00 – 17.00

Didaktiske overvejelser over en inkluderende sprogpædagogik med fokus på alle børn

v/ Anne Holmen, professor, DPU

Med udgangspunkt i viden om børns andetsprogstilegnelse diskuteres en række pædagogiske forhold, der har betydning for børns muligheder for en optimal sprogudvikling. Der er her fokus på såvel børnenes individuelle tilegnelsesproces som på betydningen af det konkrete læringsmiljø, herunder på valg af aktiviteter, muligheder for social deltagelse, anerkendelse af børnene og koblingen mellem sprog og udvikling. På denne baggrund diskuteres, hvordan et gunstigt sprogpædagogisk miljø kan etableres for alle børn med udgangspunkt i deres sproglige og kulturelle baggrund.

Kl. 18.30 – 20.30

Middag

Kl. 20.30

Underholdning

v/ Jan Svarrer

Komikeren og entertaineren Jan Svarrer giver et skævt syn på sprog og kommunikation.

Torsdag den 11. november 2010

Kl. 8.00 – 9.00

Morgenmad

Kl. 9.00 – 10.00

Sprogunderstøttende indsatser i daginstitutioner – hvad virker i praksis?

v/ Dorthe Bleses, lektor, ph.d. centerleder for Venter for Børnesprog, Institut for sprog og kommunikation, Syddansk Universitet

Pædagoger skaber både direkte og indirekte et naturligt sprogligt læringsmiljø for barnet i og med, at de er sammen med barnet i mange timer hver dag. Forskning peger på, at der er aspekter ved læringsmiljøet, der i særlig grad understøtter barnets sprogtilegnelse. I oplægget præsenteres en række *kommunikationsformer og kommunikative situationer og kontekster* som

forskning har dokumenteret har positiv indflydelse på børns sproglige udvikling. Oplægget afrundes med et bud på, hvordan forskningsresultaterne kan omsættes i den pædagogiske praksis i daginstitutionerne.

Kl. 10.00 – 10.15

Pause

Kl. 10.15 – 11.15

Tosprogede børns sprogudvikling og skolegang

v/ Anders Højen, lektor, ph.d. Center for Børnesprog, Institut for sprog og kommunikation, Syddansk Universitet

Oplægget har tre formål. Det første er at give en mere præcis sproglig definition på tosprogethed og udvide forståelsen af begrebet tosprogethed. Det andet formål er at give en oversigt over hvordan sprogudviklingen forløber hos forskellige tosprogede (fx simultant vs. sekventielt tosprogede) på forskellige sproglige niveauer (fx udtale, grammatik og ordforråd). Det tredje formål er at pege på faktorer der har betydning for tosprogedes sproglige udvikling og skolegang.

Kl. 11.15 – 11.30

Pause

Kl. 11.30 – 12.30

Workshop – Se oversigt over workshops

Kl. 12.30 – 13.45

Frokost

Kl. 13.45 – 14.45

Workshop – Se oversigt over workshops

Kl. 14.45 – 15.15

Pause

Kl. 15.15 - 16.15

Didaktik i børnehaven

v/ Stig Brostrøm, lektor, DPU Cand.pæd. og ph.d. i småbørnspædagogik.

Med udgangspunkt i børnehavens tradition præsenteres en didaktisk tilgang til børnehavepædagogikken og der fremlægges en situeret dynamisk didaktisk model, der på afgørende måder adskiller sig fra en skoledidaktik og som samtidigt kan være et teoretisk værktøj til sikring af en levende børnehavepædagogik, der ikke lader sig reducere til bare at respondere på et aktuelt udspil om indfrielse af delmål og indikatorer.

Kl. 16.15 – 16.30

Afrunding og evaluering

v/ Louise Schmidt Rasch, fuldmægtig, Socialministeriet og pædagogisk konsulent Kitte Søndergård Kristensen, VIA University College

Kl. 16.30

Afrejse

Oversigt over workshops

Der er mulighed for at deltage i to af nedenstående workshops kl. 11.30-12.30 og 13.45-14.45, torsdag den 11. november:

1. Sådan gør vi - sprogstimulering i praksis

v/ Anja Obling og Anita Dewulf sprogpædagoger, Børnehuset Krogen, Hvidovre Kommune

I Børnehuset Krogen har vi øget vores indsats i forhold til at stimulere børns sprog og begrebsforståelse i hverdagen.

Sprogpædagogerne i Børnehuset Krogen har udviklet en idebank, hvor pædagoger og medhjælpere har adgang til forskellige kufferter, hvor man kan få inspiration til sprogstimulering f.eks. i forbindelse med samlingen. Det er dog ikke ideerne og materialet i kufferterne, der skal styre forløbet. Vi er opmærksomme på altid at tage hensyn til børnenes forudsætninger, idet sprogarbejdet skal være målrettet det udviklingsniveau børnegruppen er på her og nu.

Målet med vores workshop er at vise hvordan vi i Børnehuset Krogen har formået at lave et materiale, som har givet de enkelte stuer inspiration til sprogstimuleringen af børnene, samt hvordan vi bruger det i vores arbejde med TRAS skemaer.

Vi vil præsentere kufferterne og videregive vores erfaringer, og vores tanker omkring at gøre sprogstimulering til en naturlig del af vores hverdag.

2. Samarbejdet med forældre om at understøtte deres tosprogede barns sprog

v/ Tove Larsen, Afdelingsleder i Københavns Kommune

Af dagtilbudsloven fremgår, at forældrene skal inddrages i forbindelse med sprogvurdering og sprogstimulering, og at de skal have vejledning i selv at understøtte deres barns sproglige udvikling. Hvordan griber konsulenter/institutioner denne opgave an i forhold til familier med tosprogede børn? Hvilke særlige krav stilles der til inddragelse og vejledning af minoritetsforældre?

3. Overgang mellem dagtilbud og skole - Sammenhængende sprogindsatser

v/ Leder af Vestbyens Børnehus, Josephine W. Bilkerdük, Ikast Brande Kommune og skoleleder Karina Corneliusen, Ikast Brande Kommune

Vestbyens Børnehus har i mange år samarbejdet med skolen omkring sprogstimulering, forældreinddragelse og den gode overlevering. I tæt samarbejde med lærerne fra skolen, har vi erfaret at den tidlige sprogstimulering har en gavnlig effekt på børnenes sproglige kompetencer. Skolen giver tilbagemelding på at børnene er godt "klædt på" til skolestart.

- Skolestart på puslebordet! "Så lægger vi sutterne på hylden for nu skal der undervises"
- Jeg er kun 4 år og går på Nordre skole! "Vi ved alt om at gå i skole for vi gør det hver onsdag – man skal spise madpakker og børste tænder, så vi ved alt"
- Forældre på skolebænken! Forældrene "uddannes" som "hjælpe lærere" på hjemmefronten.

fortsætter....

4. Tidlig skriftsprog i dagtilbud

v/ Ida Marie Holm, Tale-hørekonsulent i Skanderborg Kommune.

Ud fra teorien om, at barnet skaber sit sprog – både det talte og det skrevne – beskrives hvordan man kan indrette det pædagogiske miljø i dagtilbud, så det giver barnet mulighed for sammen med sine voksne at tilegne sig viden og færdigheder gennem refleksion, legeskrivning og legelæsning. Der vil blive dialog om, hvordan det pædagogiske personale skal gøre i praksis og betydningen af deres rolle i forhold til barnet. Herudover vil de pædagogiske muligheder i overgangen til skolen blive belyst.

5. Børns sprog og bøger

v/ Anne Petersen, lektor, VIA Videncenter for børn og unges kultur og pædagoguddannelsen. Skriver om børnelitteratur i Børn og unge.

Alle børn har chancen for at møde bøger i dagtilbud. De nye billedbøger er en moderne børnekultur, der udfordrer på en anden måde en 'Palle alene i verden', 'Postmand Per' og 'Peter Pedal'. I sprog, billede og i oplevelse kan nye billedbøger konkurrere med andre medier i moderne børns hverdagsliv og gøre bogen attraktiv for børn. Workshoppens viser eksempler på billedbøger og metoder til højtlesning i daginstitutionen.

6. Dialogisk oplæsning med småbørn med dansk som andetsprog

v/Anette Bendixen, konsulent i Videncenter for Integration, Århus Kommune.

Workshoppens vil komme med bud på, hvordan pædagoger med en systematisk metodisk indsats kan øge tosprogede børns sproglige kompetencer ved hjælp af bøger og dialogisk oplæsning. Hvilke rammer og organisering skal daginstitutionen medtænke, når oplæsning kommer til at fylde mere i hverdagen? Hvordan skabes der motivation og lyst hos børn, som måske ikke er vant til bøger? Og hvordan kommer forældrene mere på banen, når det er bøger, der er fokus på?

7. Den inkluderende samtale med børn

v/ Jeanette Svendsen, cand. mag. i dansk og psykologi, lektor og underviser i Dansk, Kultur og Kommunikation på pædagoguddannelsen i Gedved, VIA

Både Maja og Mohammed er fyldt med oplevelser, erfaringer og viden, der er værd at dele med andre. Men forskning viser, at professionelle voksne ikke opfatter alle børn som lige attraktive samtalepartnere – og at Maja og Mohammed bliver mødt med meget forskellige gensvar.

Men samtalen skaber rum for videns- og identitetsudvikling og for afprøvning af egne og andres grænser. Samtalen forstærkes af kroppens eget sprog og præciseres med den sproglige detalje. Det er derfor workshoppens mål at diskutere, hvordan vi indtager en mere nysgerrig og åben forholdemåde overfor alle børn, så de får mere lige adgang til den inkluderende samtale med voksne! Hvordan vi møder de potentielle samtalepartnere på deres frekvens og gider tale om andet og mere end dét, vi selv finder interessant og vigtigt.

fortsætter:

8. Erfaringer med det nye sprogvurderingsmateriale til 3-årige, børn inden skolestart og børnehaveklassebørn

v/ Helle Wrang Klinge, Århus Kommune og Sanne Gudman/Helle Aagaard, Helsingør Kommune

Socialministeriet er i samarbejde med bl.a. Undervisningsministeriet ved at få udviklet et nyt sprogvurderingsmateriale til at vurdere børns sprog, herunder også tosprogede børn, i alderen 3 år, umiddelbart inden skolestart og i børnehaveklassen. En række kommuner har deltaget som pilotkommuner i projektet, og har derfor været med til at afprøve og udvikle det nye materiale, der bl.a. bygger på de tidligere udviklede materialer "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige børn" og "Vis hvad du kan". Materialet bliver i 2011 stillet til rådighed for alle kommuner.

I workshoppen vil pilotkommunerne fortælle om, hvordan de har arbejdet med sprogvurderingsmateriale, deres erfaringer med at bruge materialet og omsætte resultaterne i den pædagogiske praksis, hvordan det involverede personale oplever det at bruge materialet i praksis og materialets anvendelighed i forhold til forvaltningen og det politiske niveau i kommunen.

9. Erfaringer med det nye sprogvurderingsmateriale til 3-årige, børn inden skolestart og børnehaveklassebørn

v/ Rikke Damgaard, Nyborg Kommune og Line Mortensen/Anette Breinholt, Københavns Kommune

Socialministeriet er i samarbejde med bl.a. Undervisningsministeriet ved at få udviklet et nyt sprogvurderingsmateriale til at vurdere børns sprog, herunder også tosprogede børn, i alderen 3 år, umiddelbart inden skolestart og i børnehaveklassen. En række kommuner har deltaget som pilotkommuner i projektet, og har derfor været med til at afprøve og udvikle det nye materiale, der bl.a. bygger på de tidligere udviklede materialer "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige børn" og "Vis hvad du kan". Materialet bliver i 2011 stillet til rådighed for alle kommuner.

I workshoppen vil pilotkommunerne fortælle om, hvordan de har arbejdet med sprogvurderingsmateriale, deres erfaringer med at bruge materialet og omsætte resultaterne i den pædagogiske praksis, hvordan det involverede personale oplever det at bruge materialet i praksis og materialets anvendelighed i forhold til forvaltningen og det politiske niveau i kommunen.

10. Metafortællinger – et redskab til at vurdere, hvilke dele af det sprogpædagogiske læringsmiljø i daginstitutioner, der fremmer et godt sprog hos børnene

v/ Evalueringskonsulent Pia Vinther Dyrby og Specialkonsulent Eva Pallesen, EVA

Metafortællinger er en måde til at dokumentere de fremskridt i børns sprog, der kan ses som et resultat af det sprogpædagogiske læringsmiljø i daginstitutionen. Fortællende dokumentation kan være en unik mulighed for at indfange kompleksiteten i pædagogiske indsatser på en måde, der er meningsfuld for det pædagogiske personale i daginstitutionerne.

Erfaringer viser, at det pædagogiske personale ofte finder det lettere at arbejde med fortællende dokumentation, der har et praksisnært fokus på sammenhængen mellem dét, der sker i dagtilbuddet, og den virkning, det har på børnenes udvikling. Fortællinger kan anvendes som et pædagogisk redskab, der kan supplere f.eks. sprogvurderinger af børn i daginstitutionen.